KURENDA VI.

Konsystorza biskupiego przemyskiego o. ł.

r. 1889.

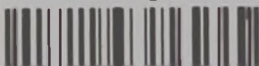
N. 173/ord.

Notum est Venerabili clero s. Sedem apostolicam ad conservandam pacem atque concordiam inter clerum ac fideles utriusque ritus catholici, nimirum latini ac graeci in provincia ecclesiastica Leopoliensi, in fundamento articulorum concordiae, de quibus Antistites memoratae provinciae utriusque ritus Romae congregati die 17. Julii 1863 convenerant, edididise decretum, quod vim legis ecclesiasticae pro clero et fidelibus utriusque ritus in dicta provincia habet. Decretum hoc ob magnum ejus momentum presentibus republicamus. Est autem tenor ejus sequens:

Republicatur decretum s. Congregationis de Propaganda Fide pro negotiis ritus orientalis de dtto 6. Octobris 1863, auctoritate Apostolica confirmatum, pro provincia ecclesiastica Leopoliensi editum fine conservandae pacis inter clerum et fideles utriusque ritus.

DECRETUM.

Ad graves et diuturnas controversias dirimendas, quae in ecclesiastica provincia Leopoliensi ob disciplinae varietatem nec non ratione mutuarum relationum inter ecclesiasticos viros latini et graeci ritus inde promanantium non absque christianae charitatis dispendio atque animarum detrimento agitabantur, optimo sane consilio utriusque ritus antistites conventionem seu concordiam sub die 23. Decembris 1853 ineundam censu-

erunt, quam deinde S. Sedis placito subjiciendam curarunt. Propositam itaque conventionem, cujus examen peculiaribus de causis differri debuit, tandem ex mandato SSmi D. N. Pii PP. IX. Sacra haec Congregatio de Propaganda Fide pro negotiis ritus orientalis ab eodem Pontifice nuper instituta ad trutinam revocavit in generalibus comitiis habitis die 4. et 12. Augusti 1862, in quibus ejusdem conventionis articulos singillatim expendens quoad aliquos satius duxit ab Ordinariis dioecesanis illius provinciae ecclesiasticae necessarias declarationes fore in antecessum exquirendas.

Quod quidem munus commissum est Apostolico Nuntio Vindobonae commoranti, qui laudatos Ordinarios de praedictis declarationibus interrogare non destitit, sed cum inter responsionum moras acceptum fuerit in eadem provincia liturgica ac ritualia dissidia non extingui, quin immo quotidie vehementius accensa effervescere, hinc sapientissimo quidem consilio die 2. Martii hujus anni Pontificiae litterae datae sunt ad Leopolienses Archipraesules latini ac rutheni ritus eorumque suffraganeos excitandos, ut scilicet averti mala, quae ex hujusmodi dissidiis Religioni et animarum saluti impendebant, ac opportuniora, cum citius fieri posset, remedia proponi satagerent, nec non etiam aliquem ecclesiasticum virum Romam mittendum curarent, qui de memoratis liturgicis et ritualibus controversiis Apostolicam Sedem magis magisque certiorem faceret.

Hujusmodi invitatione libentissime accepta ipsimet antistites haud ulla interjecta mora Romam se contulerunt, quorum aliqui plenam de rerum suarum statu relationem SSmo D. N. humilime exhibueruut, universi vero Emo S. Congregagationis Praefecto requisitas explicationes super propositam concordiam diligenter tradiderunt.

Hisce mature perpensis eumdem Emum S. C. Praefectum cum duobus item Emis Patribus deputari optimum visum est, coram quibus, omnia deinde in generali Sacri Ordinis conventu relaturis, Leopolienses utriusque Ecclesiae praesules suos sensus liberrime patefacerent, et quod scripto tradiderant, fusius explicarent, et si quid etiam uberius addendum oretenus foret, fidenter exprimerent.

Hanc quidem sibi propositam agendi rationem praelaudati antistites nimirum RR. PP. DD. Franciscus Xaverius Wierzchleyski Archiepiscopus Leopoliensis latini ritus, Thomas Polański Episcopus Premisliensis ritus graeci catholici, Spiridion Litwinowicz Episcopus Canatensis et Ar-

chidioecesis Leopolitanae ritus rutheni vacantis Administrator Apostolicus, ac Josephus Hoppe Praepositus Ecclesiae Cathedralis Premisliensis ritus latini et Sede vacante Vicarius Capitularis grato animo susceperunt, atque explicationibus ultro citroque porrectis, tandem die 17. Julii 1863 de controversis articulis unanimiter convenientes superius memoratae Concordiae schema quoad nonnulla immutatum assentiente etiam, nonnullis tamen animadversis R. P. D. Josepho Aloisio Pukalski hodierno episcopo Tarnoviensi, qui Concordiae tabulis anno 1853 exaratis subscribserat, eo quod intra limites ejusdem dioeceseos plura Ruthenorum millia Premisliensis antistitis jurisdictioni obnoxia commorentur, S. Congregationis judicio iterum subjiciendum postularunt. Quae sane omnia una cum universis declarationibus ab Ordinariis Leopoliensis Ecclesiae, uti superius relatum est, editis proposita sunt in generali conventu diei 30. Septembris anni vertentis, ubi Emi Patres novas Conventionis tabulas in singulis partibus rite excussas paucis variatis probandas censuerunt.

Hanc vero Emorum Patrum sententiam infrascriptus Secretarius in Audientia habita die 6 mensis hujus Octobris Smmo Domino Nostro retulit, qui eamdem Apostolica auctoritate confirmans antedictam Conventionem per hoc S. C. decretum approbari mandavit juxta sequentem tenorem:

A. *Sub respectu transitus ab uno ad alterum ritum.*

a) Quilibet in suo nativo ritu permanere tenetur, et arbitarius jam permultis tum ad Missionarios et fideles Orientis, tum ad oras nostras directis Constitutionibus et Decretis reprobatus transitus, irritus ac nullus esse declaratur. Quare nemini absque obtenta Sedis Apostolicae facultate ex uno ad alterum ritum transire liceat. Attamen quoniam aliquando urgens necessitas forsitan expostulat, vel rationabiles causae suadere possunt transitum de uno ritu ad alium, idcirco in hisce casibus ritus mutationi fiet locus, sequenti tamen methodo religiose servata. Ille, qui ex uno ad alium ritum transire cupit, preces proprio Ordinario Dioecesano porriget, causas, quae ritus mutationem suadent, accurate et fideliter exponens. Ordinarius scriptotenus sententiam suam super petitione et causis aperiet: hoc autem documentum exhibebitur Ordinario alterius ritus, ad quem

transitus expostulatur; atque hic etiam suam sententiam scripto significabit, et omnia transmittet ad S. Sedem, quae vel per se, vel per suum delegatum decernet, utrum transitus permittendus sit nec ne. In casibus autem urgentibus, qui moram non patiuntur, Ordinarius illius ritus, ad quem transitus exposcitur, audito, methodo superius enuntiata, Ordinario alterius ritus, a quo dimittendus est Orator, transitum admittet provisorie, et sub conditione, si a S. Sede transitus hic confirmabitur.

b) A die publicationis initae Concordiae in unaquaque Dioecesi utriusque ritus faciendae terminus sex mensium praefigitur, intra quem licitum erit partibus, quae arbitrario ritum mutarunt, ad ritum suum redire, atque hoc desiderium Episcopo utriusque ritus partes eaedem insinuabunt. Praedicto autem termino elapso, illi qui hac facultate usi non fuerint, si laici sint, in ritu illegaliter assumpto ex Apostolico indulto perpetuo manebunt, si vero sint Ecclesiastici, ad S. Sedem singillatim recurrant, ut provideat.

c) Ab eodem die publicationis Concordiae, si sacerdos sive latini sive rutheni ritus quempiam illegitime transeuntem sciens et volens ad suum aggregaverit ritum, aggregatio talis sit nulla et irrita; et insuper sacerdos, qui hoc grave piaculum admiserit, si regularis sit, obnoxius erit poenis statutis in Constitutione Benedicti XIV, quae incipit *Demandatam coelitus;* si vero sit e clero saeculari sive parochus sive operarius, prima vice spiritus recollectionibus octo dierum, secunda vice quatuor decim dierum, tertia demum vice suspensione a divinis ipso facto incurrenda, et pro casus gravitatae etiam beneficii privatione, si parochus est, praevio processu judiciali, si operarius, inhabilitatione per triennium ad curatum beneficium obtinendum puniatur. Quod si quispiam celato nativo ritu, fidelibus alterius ritus se jungeret, et a sacerdote alterius arbitrario assumpti ritus obsequia spiritualia expeteret et obtineret, subdolus ille actus, licet post decursum plurium annorum in lucem demum prodierit, sit nullus et irritus; sacerdos tamen, qui advenam suis ovibus inscius adnumerabat, insons declaretur, et nonnisi eumdem ad ritum nativum relegare teneatur. Si vero etiam indubitata de nativo advenae ritu obtenta notitia, obsequia spiritualia eidem praestare pergeret, jam sciens et volens talem advenam suo gregi adnumerare nititur; hinc poenis superius positis subjiciendus est.

B. *Sub respectu functionum sacrarum sive liturgico.*

a) Utriusque ritus sacerdotes, qui censuris ligati non sunt, in Ecclesiis mutuis cum facultate rectoris Ecclesiae licite super altaribus, sive consecratis, sive portalibus, sive super antimensis, ut in Ecclesia graeca moris est, singuli tamen suo ritu et sua lingua liturgica ex Apostolico indulto missas celebrare possunt.

b) Pari modo offerre possunt sacrificium Missae in Oratoriis privatis canonice erectis aut sacellis cum licentia Episcoporum in pagis et coemeteriis reperibilibus sacerdotes utriusque ritus, ast semper praevia licentia Parochi, in cujus jurisdictione sacellum situm est. In Oratoriis latinorum sacerdotes latini ritus (juxta Bullam Benedicti XVI, quae incipit *Imposito nobis*) tantum super consecrato altari vel super lapidea pariter consecrata tabula, non autem super antimensis missas celebrare tenentur.

c) Si localis Ecclesiae rector censuerit devotioni et aedificationi fidelium id profuturum, ut in majori populi concursu persolvatur devotio, nonnisi in altero usitata ritu e. g. parastasis, aut decantatio Evangeliorum tempore comitationis funerum, aut alia similia, nil obest, quatenus devotiones tales peragantur. Peragi autem debent nonnisi ab illis sacerdotibus, in quorum ritu devotiones illae usitantur, et remuneratio, quae a populo pro tali devotione offertur, non rectori Ecclesiae, sed sacerdoti functionem peragenti cedat.

d) Non licet Sacerdotibus unius ritus in Ecclesia alterius ritus (nisi a respectivo parocho expresse invitati fuerint) benedictiones salis, aquae, frugum, thuris etc. peragere.

e) Visitare loca thaumaturga, (sive sub regimine latinorum, sive rutheno-catholicorum sacerdotum existant) cuilibet liberum maneat, sintque imagines aliaequæ res in uno ritu venerabiles, aequaliter etiam in altero ritu aestimatae.

C. *Sub respectu administrationis sacramentorum.*

a) Nullus sacerdos proles alterius ritus baptizare praesumat, nisi necessitas ob periculum mortis infantis, aut hyemis inclementia, locorum distantia, itineris difficultas obstent, quominus a proprio sacerdote

administrari possit. Baptismus autem in hisce rerum adjunctis collatus nullo modo ritus mutationem involvit, neque ad hujusmodi mutationem ullum praetextum aut colorem praebere poterit. Quilibet baptismum in praedictis necessitatis aut gravis difficultatis circumstantiis peragens sacerdos utatur rituali sui ritus. Sacerdotes vero rutheno-catholici proli ad latinum ritum spectanti sacramentum baptismi in iisdem commemoratis casibus administrantes, etiam confirmationis sacramentum conferre nullatenus audeant sub poena suspensionis a divinis ipso facto incurrendae, salvis aliis poenis arbitrio Episcopi infligendis. Actus autem baptismi in necessitate vel gravi difficultate, ut supra, collatus inscribatur in libro separato pro baptismate prolium alterius ritus, atque in eo adnotetur, quod baptizata proles ad alium ritum pertineat. Demum de collatione hujus baptismi respectivus parochus via officiosa irremore informetur.«

b) Fideles utriusque ritus apud sacerdotem latini vel rutheni ritus a suo Episcopo Ordinario approbatum, peccata sua confiteri et beneficium sacramentalis absolutionis valide ac licite obtinere possunt. Sacram vero Communionem nemo aliter ac in suo ritu sumat, scilicet latini sub specie ac in pane azymo, rutheno catholici sub utraque specie, et in pane fermentato. Curent autem Episcopi, ut in locis thaumaturgis seu latinis seu ruthenis tot alterius ritus sacerdotes a parochis invitentur, quod sufficere possint ad Missam celebrandam, et sacram Communionem distribuendam juxta proprium fidelium sive ruthenorum sive latinorum ritum.

c) Matrimonio benedicit secundum antiquissimam in dioecesibus nostris vigentem consuetudinem parochus sponsae. Idem quoque in matrimoniis mixti ritus, ubi sponsorum unus est ritus latini et alter ritus rutheni, servandum, et talia matrimonia a parocho sponsae benedicenda sunt, nisi ambo sponsi contrarium petierint. In benedicendis talibus matrimoniis tempus sacratum, quod in utroque ritu diversum est, observari debet, et ne conscientia alterutrius sponsi laedatur et aliis fidelibus scandalum praebeatur, cavendum quoque est, ne benedictio matrimonii in diem jejunii in hoc vel in altero ritu praescripti incidat.

d) Si ad infirmum sacramentis providendum proprii ritus sacerdos haberi nequit, potest illi etiam alterius ritus sacerdos extremam unctionem oleo sacro in suo ritu usitato administrare: sacrum vero Viaticum etiam infirmis nonnisi juxta eorum ritum a proprii ritus sacerdote porrigi debet.

Deficiente autem sacerdote proprii ritus valeat ex Apostolico indulto latinus a presbytero rutheno in fermentato, et ruthenus infirmus a presbytero latino in azymo sacrum Viaticum accipere.

Nec baptismus a sacerdote alterius ritus urgente necessitate vel in gravi difficultate, ut supra dictum est, collatus, nec confessio peccatorum coram tali sacerdote facta, nec sacra Communio ex ignorantia sive inadvertentia aut consilio ritum mutandi juxta alterum ritum sumpta, nec denique sacramentum extremae unctionis ab alterius ritus sacerdote in articulo mortis obtentum, transitum ab uno ad alterum ritum producere possunt.

D. *Sub respectu ineundorum matrimoniorum et educationis prolium.*

a) Matrimonia inter rutheno et latino-catholicos praepedire non licet. De talibus vero Matrimoniis ineundis proclamationes in Ecclesiis utriusque ritus omnino instituendae, nonnisi tunc promulgari incipiant, si sponsi utriusque ritus conditiones lege praesciptas impleverunt. Eo fine sponsus a suo parocho scripto exaratam contestationem expetat, qua confirmetur omnes praescriptas conditiones ex parte sponsi esse adimpletas, et inchoandis proclamationibus intenti matrimonii nil obstare.

Hanc contestationem parocho sponsae admanuabit, et similem contestationem intuitu sponsae ab eodem obtentam, parocho suo adferendam habet. Adquisita hoc modo certitudine de adimpletis conditionibus. uterque parochus ad inchoandas proclamationes procedat. Graviter reprehendatur sacerdos proclamationes ideo protrahens aut impediens, quod pars ad ejus ritum spectans, alterius ritus sponsum sive sponsam sibi elegerit, aut qui ex hac causa testimonium bannorum sine mora extradere detrectaret, aut demum tali testimonio non producto, matrimonio benedicere praesumeret.

b) Juxta antiquam praxim, prout jam superius notatum, benedicit matrimonio parochus sponsae.

c) In posterum ubique proles e matrimoniis mixti ritus progenitae educabuntur in ritu parentum juxta sexum. Ad evitanda autem gravia incommoda in familiis mixti ritus, per dispensationem ab Ordinariis impetrandam facultas fiat dies festos et jejunia observandi juxta unum eumdemque ritum, si ita parentes inter se conveniant, quin exinde ritus

ipsius mutatio ullo modo deduci valeat. In matrimoniis tamen clericorum ruthenorum abhinc universa proles sequi debebit ritum patris, atque uxor latina per dispensationem ab Ordinario impetrandam facultatem obtineat ſestos dies et jejunia servandi juxta ritum ruthenum. Episcopi pariter dispensare poterunt cum famulitio in familiis mixti ritus sustentato, ut circa jejunia et festos dies sese accommodent conventioni inter conjuges, ut supra dictum est, initae; ast diebus dominicis et festis in utroqe ritu in eandem diem incidentibus devotiones in Ecclesia sui nativi ritus tam conjuges ac ſilii quam famuli peragere possunt. Praedictas vero dispensationes Ordinarii concedent tamquam Apostolicae Sedis delegati.

d) Quia vero lex retro non agit, idcirco si certo constiterit alicubi matrimonia ea lege contracta fuisse, ut universa proles ritum patris sequatur, subsistens usus ad evitandas in familiis et actis parochialibus confusiones, impertita sanatione a Summo Pontifice, ultro servetur.

e) Illegitimae proles sequantur matris ritum.

E) *Sub respectu mutui adjutorii.*

a) In baptizando adjutorium non feratur, nisi in casu urgentis necessitatis aut gravis difficultatis. prouti jam superius notatum est.

b) Omnis sacerdos a suo Ordinario approbatus et a respectivo Ecclesiae rectore requisitus, absqe ritus discrimine ſidelium conſessionem audire, et eosdem a peccatis licite et valide absolvere potest. In assignandis satisfactionis operibus ratio diversitatis ritus habeatur, et nonnisi talia eligantur opera, quae in ritu poenitentis sunt usitata. Nulli sacerdoti ad hoc non auctorizato, absolvere a reservatis ab Ordinariis licebit. Hoc fine omnes Ordinariatus casus a se reservatos informandi cleri causa sibi invicem communicabunt.

c) Absque proprii parochi requisitione nullus sacerdos mortuos alterius ritus sepelire praesumat. Si ſideles mortuos suos in coemeterio alterius ritus sepelire optant, sepulturae non impediantur. Si ad sepulturam talem proprius parochus advenerit, proni sint sacerdotes alterius ritus usum campanarum, luminarium, feretri etc. concedere erga justam remunerationem ei, ad quem pertinet, praestandam. Funebralem devotionem aut catechizationem juventutis in Ecclesia alterius ritus peracturus sacerdos

de secuturo suo adventu rectorem hujus Ecclesiae, praevie informare tenetur, qui curare obligatur, ut et Ecclesia patefiat, et peragendae devotiones parochiales ita ordinentur, ut cum secutura devotione alterius ritus non coincidant et se invicem turbent.

d) In solemnibus processionibus pulsus campanarum mutuo et gratis concedatur.

e) Generatim in jura parochialia e. g. circa domorum, esculentorum, pascalium etc. benedictionem nemo involare praesumat.

f) Episcopis suas Diœceses canonice visitantibus, etiam sacerdotes alterius ritus honorem et obsequia spiritualia prompte praestent.

g) Ne inter sacerdotes latini et rutheni ritus in processionibus, sessionibus et aliis solemnitatibus ecclesiasticis simul peragendis, de praecedentiae ordine controversiae oriantur, quibus charitas et mutua animorum concordia turbetur, decretum St. Congregationis Rituum datum 16. Februarii 1630, quo in causis praecedentiae inter Episcopos latini et Episcopos graeci ritus uniti statuitur, nullam aliam rationem, ceteris paribus, inter illos habendam esse, quam antiquitatis eorum promotionis ad Episcopatum permittente Sanctitate Sua, pro norma in posterum habebitur ab universo utriusque ritus Clero, ita ut ad designandam prioritatem in ejusmodi solemnitatibus simultanee peragendis non ritus diversitas, sed tempus ordinationis, aut qualitas Ecclesiasticae dignitatis consideretur.

Post haec Sanctitas Sua, cui apprime perspectum est arctissimis charitatis vinculis Leopolienses praesules inter sese conjungi, et singulari zelo erga oves sibi concreditas inflammari, eosdem vehementer hortatur, ut toto animo incumbere pergant ad concordiam in suis dioecesibus stabiliendam, et illud certum exploratumque habet ope hujusmodi conventionis praeteritas controversias omnino diremptas iri, et hinc plurima bona et jucundae pacis, quae a Deo est, uberrimos fructus Latinis et Graecis ecclesiasticae provinciae Leopoliensis fore obventuros.

Datum Romae ex aedibus Sacrae Congregationis de Propaganda Fide pro negotiis ritus orientalis die 6. Octobris 1863.

Alexander Card. Barnabo Praef.

Joannes Simeoni a secretis.

Decretum hoc, quod vulgo nomine »Concordiae« venit, communicatum extitit anno 1864 cum Episcopis utriusque ritus sequentibus Litteris suprafatae s. Congregationis:

Illustrissime ac Reverendissime Domine!

Perjucundum mihi est, Amplitudini Tuae transmittere typis impressum Decretum diei 6. Octobris anni proxime elapsi, quo Sanctissimus Dominus Noster Pius Papa IX, juxta sententiam ab Eminentissimis hujus Congregationis Patribus editam in generalibus Comitiis habitis die 30. Septembris ejusdem anni, approbare mandavit novas conventionis tabulas ab Ordinariis Ecclesiasticae Provinciae Leopolitanae exaratas ad pacem et concordiam inter Ecclesiasticos viros latini et rutheni ritus servandam ac fovendam.

Jam porro Sacra haec Congregatio ultro sanciendos censuit propositae conventionis articulos, nonnullis dumtaxat peractis immutationibus, ut videre est in Decreto superius memorato et hisce litteris adnexo.

Eidem s. Congregationi admodum acceptum erit, ut quilibet in sua dioecesi Episcopus eo quem aptiorem existimaverit modo, curet certiores reddendos confessarios alterius ritus circa conscientiae casus, quorum absolutionem sibi reservandam judicavit.

Attenta autem antiqua istarum dioecesium consuetudine, quae non absque gravi perturbationum discrimine tolli posse affirmatur, retinendi scilicet in nonnullis Ecclesiis sub eodem tabernaculo SS. Eucharistiam sub speciebus sive azymi sive fermentati, SSmus Dominus Noster indulget, ut hujus modi consuetudo in praesentiarum toleretur, modo tamen sedulo removeantur abusus, qui ex ista promiscua asservatione possent exoriri, sicuti e.g. ille foret, quo latinus sacerdos extrahat Sacramentum Eucharistiae in fermentato, vel ruthenus in azymo fidelibus alterius ritus communionem administraturus. Sic etiam abusivus mos ille censendus, quo latinus sacerdos idem Sacramentum in azymo conferat fidelibus graeci ritus, et vicissim ruthenus sacerdos in fermentato praebeat fidelibus latini ritus. Hoc enim non ad lubitum conceditur, sed tantum urgente gravi necessitate, qua juxta articulum C. § d. Ruthenis id licere asseritur ad modum simplicis declarationis, Latinis verc ex Apostolico indulto permittitur.

Haec ex mandato S. Congregationis significanda erant Amplitudini Tuae, quam Deus diutissime sospitet. Datum Romae ex Aedibus S. Congregationis de Propaganda Fide pro negotiis ritus Orientalis die 25. Januarii 1864. Amplitudinis Tuae.

Ad Officia paratissimus Al. Card. Barnabo Praefectus.

Legi huic ecclesiasticae pro provincia utriusque ritus Leopolitana emanatae, quae proinde tam clerum, quam laicos utriusque ritus in hac provincia obligat, commendantes accuratam ejus cognitionem iterata lectione acquirendam mandantesque observationem, sequentem subnectimus explanationem:

In articulo *A)* passu *a*) prohibetur districte quilibet arbitrarius transitus ab uno ritu catholico ad alterum, declaraturque irritus, ac nullus. Personae igitur, que obligante jam hoc Decreto ab-itrarie id est non obtenta facultate Sedis apostolicae, ritum nativum in alium mutarunt, considerandae ac tractandae sunt qua pertinentes ad ritum, in quo sunt natae, et revindicandae sunt ad ritum nativum a Curatis ritus, ad quem arbitrarie transierunt. Pro casibus, in quibus urgens necessitas vel rationabiles causae transitum de uno ritu ad alterum postulant, praescribitur in hoc articulo methodus, ab illis, qui mutationem ritus desiderant, religiose servanda, ut veniam legalis mutationis ritus nativi in alium obtinere possint. Veniam dat regulariter sacra Sedes apostolica, audito prius Ordinario utriusque ritus, ast solum urgente necessitate vel ob rationabiles causas. Quaenam autem sint hae rationabiles causae, lex non dicit, relinquens id judicio Ordinariorum atque praecipue judicio s. Sedis apostolicae. Dubio autem non subest, dari posse causas rationabiles ac graves pro transitu a ritu nativo ad alterum. Tales e. g. essent:

a) Si proles illegitimi thori, baptisata in ritu matris, diverso a ritu patris naturalis, legitimaretur per subsequens matrimonium. In hoc casu suffragaretur utique patri causa rationabilis ac justa petendi, ut proles haec ad ritum ejus transeat.

b) Parentes adoptivi atque etiam conjuges, qui prolem orbam parentibus, ad alterum ritum pertinentem, in clientelam suam receperunt, atque qua suam tractant et educant, habent causam justam postulandi, ut proli huic transitus ad eorum ritum concedatur.

c) Si persona quaedam praecipue virgo indotata atque superadul-

ta opportunum ac lucrosum matrimonium solum sub conditione mutationis ritus sui nativi contrahere posset, suffragaretur ipsi causa gravis ac rationabilis supplicandi pro concedenda hac mutatione.

d) Si quis ad alterutrum ritum pertinens, derelicta regione, in qua natus est, conferret se in regionem, in qua nec Curati nec fideles ritus nativi ejus reperiuntur, figeretque ibidem stabile domicilium, haberet rationabilem causam supplicandi pro immutatione ritus nativi in alium.

Quo modo suffragantibus supra adductis vel similibus causis supplicandum sit pro venia immutationis ritus, praescribit distincte passus *a.* articuli *A.*

Ad passum *b.* ejusdem articuli observamus, terminum sex mensium, de quo in hoc passu est sermo, in dioecesi Nostra praefixum fuisse a die 4. Decembris 1864 ad 4. Maji 1865. Dies igitur 5. Maji 1865 decisiva est quoad quaestionem, ad quem ritum personae quaedam legaliter pertineant, atque omnis arbitraria mutatio ritus vel die hac vel post eam peracta irrita est ac nulla.

Ad passum *c.* articuli *A.* adnotamus, in Constitutione Benedicti Papae XIV. de dtto 24. Decembris 1743, quae incipit verbis: «Demandatum coelitus» in contravenientes Regulares statui poenas sequentes ipso facto incurrendas: privationem vocis activae et passivae atque inhabilitationem ad quemcumque gradum et officium in suis respective Ordinibus, institutis et congregationibus.

Ad articulum *B.* passum *a.* observamus: In Ecclesiis sui ritus, quilibet sacerdos secundum consuetudinem suae Ecclesiae super altari debite praeparato celebrare tenetur; adeoque sacerdoti latino in Ecclesia sui ritus non licet celebrare super Antimensio graeco, id enim ipsi solum in Ecclesia ritus graeci celebranti permissum est.

Relate ad dispositionem legis in articulo *C.* passu *a.* contentam praecipimus Curatis sedulo invigilare ac operam dare, ut in casibus, quando parochi vel cooperatores alterius ritus proles ad latinum ritum pertinentes in casu necessitatis baptisant, schedulas seu testimonia baptismi collati sine mora ab illis obtineant atque libro parochiali baptisatorum inscribant. Si sacerdos alterius ritus non mitteret sua sponte hoc testimonium, postulandum est ab illo in scriptis, quodsi vero nec huic postulato satisfecerit, certioranda est de hoc Curia Nostra episcopalis per specialem relationem, in qua indicari debent: locus ac Nrus domus, in qua infans natus, dies, mensis et annus ejus nativitatis, nomina ac ritus ejus parentum, nomen, quod in bap-

tismo accepit ac tandem nomen et cognomen sacerdotis alterius ritus, qui baptismum contulit. Notitiae enim hae omnino necessariae sunt ad reclamationem talis prolis a Reverendissimo Ordinariatu alterius ritus.

Articulus *6*. in passu *c*. praescribit, in benedicendis matrimoniis mixtis observandum esse tempus sacratum in utroque ritu diversum. Intelligendum vero est non solum tempus proprie sacratum, sed etiam tempus vetitum, jejunio nimirum destinatum, in quo nuptiae pariter celebrari non possunt. Sunt vero in ritu graeco catholico tempora vel vetita vel vero sacrata sequentia:

1. Sacratum tempus incipiens a Dominica carnis seu Quinquagesimae (exclusive) ad Dominicam Antipaschatis seu in Albis.

2. Jejunium «Petriwka» dictum a die Dominica I. post Pentecosten usque ad festum ss. Apostolorum Petri et Pauli seu ad 11. Julii novi styli exclusive.

3. A die 13. Augusti novi styli usque ad festum Obdormitionis seu Assumptionis B. V. M. i. e. ad 27. Augusti juxta novum Kalendarium.

4. Festum Decollationis S. Joannis Baptistae, quod cadit in diem 10. Septembris novi styli.

5. Festum Exaltationis s. Crucis, quod celebratur 26. Septembris juxta novum stylum.

6. Jejunium, quod «Fyłypiwka» vocatur, incipiens die 15. Novembris duransque ad 18. Januarii novi styli inclusive.

Ad articulum *6*. passum *b*. observamus, sacerdotes nostri ritus confessiones personarum alterius ritus excipientes, non posse absolvere has personas a peccatis, quae Illustrissimus ac Reverendissimus Ordinarius rit. graeco catholici sibi reservavit. Sunt autem in dioecesi Premisliensi ritus graeco catholici reservata sequentia:

1. Homicidium voluntarium. 2. Percussio parentum. 3. Incestus in primo consanguinitatis gradu. 4. Procuratio abortus effectu secuto. 5. Bestialitas. 6. Confessio sacramentalis coram sacerdote Ecclesiae Romanae non unito. 7. Commixtio carnalis cum Judeis utriusque sexus nec non famulitium nutricum apud Judaeos. 8. Voluntarium incendium aedium. 9. Sollicitatio ad turpia in s. tribunali Poenitentiae.

Insuper hortamur confessarios nostri ritus, ut quoad injungenda poenitentibus ritus graeco catholici opera satisfactoria seu poenitentias sacramen-

tales, accomodent se consuetudini in ritu graeco vigenti, adeoque poenitentias in nostro tantum ritu usu receptas veluti recitationem rosarii, coronae, litaniarum, gestationem scapularis aliave similia, poenitentibus ritus graeco catholici non imponant, sed eligant potius sic dictas adorationes (pokłony), jejunia, eleemosynas, preces aliaque similia, quae in ritu graeco catholico sunt usitata.

Tandem observamus Decretum vulgo «Concordia» vocitatum pro futuro unicam quoad puncta in illo tractata, basim legalem pro utriusque ritus clero constituere, ac proinde applicationem illarum legum ecclesiasticarum, quae ante hoc Decretum a clero unius alteriusve ritus ad deducenda jura sua passim invocari solebant, ut sunt: Rescripta Urbani VIII. Papae de die 7. Februarii et 7. Julii 1624 et Bulla Benedicti XIV. incipiens verbis: «Etsi pastoralis» non amplius locum habere posse, adeoque nemini amplius ad eas provocare licebit.

Republicato atque, in quantum necessarium videbatur, explanato tenore legis «Concordia» dictae exhortamur ac commonemus Venerabilem Clerum Nostrum ad strictam observationem hujus legis ecclesiasticae atque ad mutuam cum Venerabili Clero ritus graeco catholici pacem, concordiam et charitatem fraternam omni quo potest meliori modo servandam, custodiendo sollicite fideles sui ritus, ne illegaliter atque in foro Ecclesiae invalide transeant vel pertrahantur ad ritum alterum, atque sedulo abstinendo a pertractione illegali ac invalida fidelium alterius ritus ad ritum suum. Uni enim eidemque Domino tam latini, quam graeco catholici sacerdotes deserviunt; unam eamdemque matrem in Ecclesia romano catholica profitentur et venerantur, eodem obedientiae, reverentiae et filialis amoris vinculo cum Pontifice Romano S. Petri successore et supremo Christi in terris Vicario uniuntur, idem ministerium Christi in terris obeunt, eamdemque destinationem habent, ut nimirum gloriam Dei promoveant ac commissos curae suae fideles ad salutem ducant.

Ab Ordinariatu Episcopali rit. lat.

Premisliae, die 5. Augusti 1889.

Nr. 189/ord.

Eminentissimus Cardinalis Raphael Monaco sacrae Romanae et Universalis Inquisitionis Secretarius direxit ad locorum Ordinarios litteras sequentis tenoris:

Facultas a sacra Sede apostolica Ordinariis locorum concessa dispensandi cum aegrotis in mortis periculo constitutis super impedimentis publicis matrimonium jure ecclesiastico dirimentibus exceptis duobus.

Illustrissime ac Reverendissime Domine.

De mandato Sanctissimi D. N. Leonis XIII. Supremae Congregationi S. Rom. et Univ. Inquisitionis nuperimis temporibus duplex quaestionum genus expendendum propositum fuit. Primum respicit facultates, quibus urgente mortis periculo, quando tempus non suppetit recurrendi ad S. Sedem, augere conveniat locorum Ordinarios dispensandi super impedimentis publicis matrimonium dirimentibus cum iis, qui juxta civiles leges sunt coniuncti aut alias in concubinatu vivunt, ut morituri in tanta temporis angustia in facie Ecclesiae rite copulari, et propriae conscientiae consulere valeant: alterum spectat ad executionem dispensationum, quae ab Apostolica Sede impertiri solent.

Ad primum quod attinet, re serio diligenterque perpensa, adprobatoque et confirmato Eminentissimorum Patrum una mecum Generalium Inquisitorum suffragio, Sanctitas Sua benigne annuit pro gratia, qua locorum Ordinarii dispensare valeant sive per se, sive per ecclesiasticam personam sibi benevisam aegrotos in gravissimo mortis periculo constitutos, quando non suppetit tempus recurrendi ad S. Sedem super impedimentis quantumvis publicis matrimonium jure ecclesiastico dirimentibus, excepto sacro presbyteratus Ordine, et affinitate lineae rectae ex copula licita proveniente.

Mens autem est ejusdem Sanctitatis Suae, ut si quando, quod absit, necessitas ferat, ut dispensandum sit cum iis, qui sacro subdiaconatus aut diaconatus Ordine sunt insigniti, vel solemnem professionem religiosam emiserint, atque post dispensationem et matrimonium rite celebratum convaluerint, in extraordinariis hujusmodi casibus, Ordinarii de impertita dispensatione Supremam Sancti Officii Congregationem certiorem faciant et interim omni ope curent, ut scandalum, si quod adsit, eo meliori modo quo fieri possit removeatur tum inducendo eosdem, ut in loca se conferant, ubi eorum conditio ecclesiastica aut religiosa ignoratur, tum si id obtineri nequeat, iniungendo saltem iisdem spiritualia exercitia aliasque salutares

poenitentias, atque eam vitae rationem, quae praeteritis excessibus redimendis apta videatur, quaeque fidelibus exemplo sit ad recte et christiane vivendum.

De altero vero quaestionum genere, item adprobato et confirmato eorundem Eminentissimorum Patrum suffragio Sanctissimus sanxit: 1. dispensationes matrimoniales omnes in posterum committendas esse vel *Oratorum Ordinario* vel *Ordinario loci:*

2. Appellatione *Ordinarii,* venire Episcopos, Administratores seu Vicarios Apostolicos, Praelatos seu Praefectos habentes jurisdictionem cum territorio separato, eorumque officiales seu Vicarios in Spiritualibus generales, et sede vacante Vicarium Capitularem vel legitimum Administratorem:

3. Vicarium Capitularem seu Administratorem eas quoque dispensationes Apostolicas exequi posse, quae remissae fuerint Episcopo aut Vicario ejus generali vel Officiali nondum executioni mandatas, sive hi illas exequi coeperint, sive non. Et vicissim sede deinde provisa, posse Episcopum vel ejus Vicarium in spiritualibus generalem seu Officialem exequi dispensationes, quae Vicario Capitulari exequendae remissae fuerant, seu hic illas exequi coeperit seu minus.

4. Dispensationes matrimoniales Ordinario oratorum commissas, exequendas esse ab illo Ordinario, qui litteras testimoniales dedit, vel preces transmisit ad S. Sedem Apostolicam, sive sit Ordinarius originis sive domicilii, sive utriusque sponsi, sive alterutrius eorum; etiamsi sponsi quo tempore executioni danda erit dispensatio, relicto illius dioecesis domicilio, in aliam dioecesim discesserint non amplius reversuri, monito tamen, si id expedire judicaverit, Ordinario loci, in quo matrimonium contrahitur.

5. Ordinario praedicto fas esse, si ita quoque expedire judicaverit, ad dispensationis executionem delegare alium Ordinarium, eum praesertim, in cujus dioecesi sponsi actu degunt.

Haec, quae ad pastorale ministerium utilius faciliusque reddendum Sanctissimus Dominus Noster concedenda et statuenda judicavit, dum libens tecum communico, bona cunta Amplitudini Tuae precor a Domino.

Datum Romae die 20. Februarii 1888.

Raph. Card. Monaco.

Recentissimo tempore publicavit s. Congregatio Officii, relate ad litteras supra transcriptas, sequens Decretum:

Illustrissime ac Reverendissime Domine!

Supremae huic Congregationi Sancti Officii propositum fuit dubium: Utrum Ordinarii in casibus extremae necessitatis facultatem dispensandi super impedimentis publicis matrimonialibus in mortis periculo, litteris Supremae Congregationis die 20. Februarii 1888 concessam, parochis et universim confessariis adprobatis modo generali subdelegare valeant, vel non?

Quo dubio mature perpenso, Eminentissimi Patres una mecum Generales Inquisitores feria IV. die 9. Januarii 1889 dixerunt: »Supplicandum Sanctissimo, ut decernere et declarare dignetur, Ordinarios, quibus memorata facultas praecitatis litteris die 20. Februarii 1888 data fuit, posse illam subdelegare habitualiter parochis tantum, sed pro casibus, in quibus desit tempus ad ipsos Ordinarios recurrendi et periculum sit in mora.« Eadem feria ac die Sanctissimus Dominus Noster Leo divina providentia Papa XIII. in solita Audientia R. P. D. Adsessori S. O. impertita, benigne annuere dignata est juxta EE. Patrum suffragium.

Haec Tibi dum nota facio, fausta cuncta ac felicia precor a Domino.

Datum Romae ex S. O. die 1. Martii 1889.

R. Card. Monaco.

In fundamento hujus posterioris Decreti S. Officii facultatem Decreto priori de die 20. Februarii 1888 Nobis qua Ordinario loci pro casibus extremae necessitatis concessam, praesentibus litteris subdelegamus parochis tantum, ast solum pro casibus, in quibus periculum esset in mora ad Nos recurrendi.

Melioris autem informationis causa subnectimus Decretis supra transcriptis sequentes observationes:

Ambo Decreta agunt de dispensatione super impedimentis publicis matrimonium jure ecclesiastico dirimentibus, impertienda personis, quae in mortis periculo matrimonium inter se in forma Ecclesiae con-

trahere volunt, quamvis obstet huic matrimonio impedimentum publicum dirimens iuris ecclesiastici. Pro casibus ergo, in quibus periculum esset in mora recurrendi ad s. Sedem apostolicam pro impetranda dispensatione super obstante impedimento publico dirimente juris ecclesiastici ad matrimonium inter has personas contrahendum, dedit s. Sedes Decreto de die 20. Februarii 1888 Ordinaris facultatem dispensandi super his impedimentis, pro casibus vero, in quibus periculum esset recurrendi ad Ordinarium, quia timendum esset, ne persona graviter decumbens moriatur, priusquam dispensatio ab Ordinario obtineatur, subdelegamus Nos litteris praesentibus parochis Nostrae dioecesis in fundamento Decreti de die 1. Martii 1889 facultatem dispensandi super praedictis impedimentis.

Sunt autem impedimenta publica matrimonium dirimentia, nonnulla juris divini, a quibus dispensatio dari nequit et de quibus propterea Decreta supra adducta plane non agunt. Talia sunt e. g. impedimentum ligaminis, impedimentum consanguinitatis in linea recta et in gradu primo lineae transversae. Decretum de die 20. Februarii 1888 eximit porro a dispensatione impedimentum ordinis presbyteratus et impedimentum affinitatis lineae rectae ex copula licita provenientis e. g. inter novercam (macocha) atque vitricum (ojczym) ex una, et privignum (pasierb) vel privignam (pasierbica) ex altera parte, etc.

Juris ecclesiastici impedimenta publica dirimentia, a quibus dispensatio, in fundamento supra adductorum Decretorum concedi poterit, sunt:

a) impedimentum ordinum majorum excepto presbyteratu et impedimentum votorum solemnium. Observandum est autem stricte in casu dispensationis super hoc impedimento, si personae dispensatae convaluerint, id, quod Decretum de die 20. Februarii 1888 statuit in passu incipiente a verbis: Mens autem etc.

b) cultus disparitas inter baptisatos et non baptisatos.

c) consanguinitas cum restrictione supra memorata.

d) cognatio spiritualis.

e) cognatio civilis

f) affinitas ex copula licita proveniens cum restrictione supra memorata.

g) affinitas ex copula illicita.

h) impedimentum justitiae publicae honestatis.

i) crimen.

k) conjugicidium

l) clandestinitas.

Quoad exercitium facultatis subdelelegatae dispensandi super his impedimentis in mortis periculo distinguendum est, utrum personae, quibus dispensatio est impertienda, matrimonium civile, adeoque in foro civili validum contraxerint, vel non contraxerint? Si enim matrimonium civile contraxerunt, sufficiet omnino dispensatio ecclesiastica.

Si autem nec matrimonium civile inter se contraxerunt, curabunt parochi, ut etiam a potestate civili dispensationem obtineant, si impedimentum etiam secundum jus civile dirimens, matrimonio inter eos contrahendo obstat. Parochorum enim est curare, ne matrimonia contrahantur secundum jus civile invalida et contravenientes parochi secundum § 78 codicis civilis gravibus subjacent poenis. Jam vero quod impetrationem dispensationis a potestate civili adtinet, observamus codicem civilem austriacum non agnoscere impedimenta cognationis spiritualis, cognationis civilis, affinitatis ex copula illicita et justitiae publicae honestatis, quare obstantibus his impedimentis plane non est necessarium recurrere ad potestatem civilem.

Quoad impedimentum consanguinitatis et affinitatis ex copula licita enumerat codex civilis personas consanguineas et affines, inter quas matrimonium contrahi nequit, ergo solum, si de his personis ageretur, recurrendum esset ad potestatem civilem pro dispensatione. Insuper considerandum est, graduum in linea transversa computationem aliam esse in jure civili, aliam vero in jure ecclesiastico et impedimentum consanguinitatis et affinitatis latius extendi in jure ecclesiastico, quam in jure civili, videlicet in foro civili impedimentum consanguinitatis et affinitatis non extendit se ultra secundum lineae collateralis gradum aequalem computationis canonicae.

Adulterium secundum jus civile tunc solum impedimentum dirimens constituit, quando sententia judiciali est probatum.

Minorennes atque personae minorennibus in jure aequiparatae secundum § 49 et 183 codicis civilis indigent ad matrimonium ineundum licentia eorum, quibus subsunt.

Ad validitatem matrimonii secundum § 74 codicis civilis necessaria est saltem unica proclamatio. Impedimentum hoc prout et illud mino-

rennitatis non agnoscit jus ecclesiasticum, sunt ergo ambo haec impedimenta solum civilia, prout et conditio militaris (cum restrictione juxta ordinationem ministerial. diei 22. Julii 1867).

Ad impertiendam dispensationem ab omnibus proclamationibus seu bannis competentia sunt secundum § 86 codicis civilis et secundum legem de dtto 4. Julii 1872 (folium legum Nr. 111) caes. regia officia districtualia (Starostwa), in urbibus autem, quae sua propria statuta habent, competens est magistratus urbis. Dispensationem ab impedimentis juris civilis in genere concedit c. r. Gubernium provinciae. Curandum insuper, ne personae obligatae se sistere ad delectum militum sine obtenta licentia matrimonio jungantur.

Quoad inscriptionem talis matrimonii in librum Copulatorum, notandum, quod matrimonium obtenta dispensatione in forma Ecclesiae contractum, si eidem matrimonium civile praecesserat, in serie scribatur sine Numero apposito, secus vero adnotato Numero currenti et in rubrica »Adnotatio« consignentur omnia matrimonium hoc concernentia.

Ab Ordinariatu Episcopali r. l.

Premisliae, die 7. Augusti 1889.

Nr. 176/ord.

Decretum de nova Missa et Officio Ss. Septem Fundatorum Ordinis Servorum B. M. V.

Expletis Canonisationis solemniis beatorum Septem Fundatorum Ordinis Servorum B. M. V., Rev. Pater Andreas Corrado Causae Postulator novum Officium et Missam propriam, nec non Elogium pro Martyrologio in honorem eorumdem Sanctorum concinnandum curavit, quae Sacrorum Rituum Congregationis approbationi de more subjecit. Haec quum Emmus et Rmus Dominus Cardinalis Lucidus Maria Parocchi ejusdem causae Ponens in Ordinariis ipsius Sacrae Rituum Congregationis Comitiis die 28. Julii 1888 ad Vaticanum habitis retulerit, Emmi et Rmi Patres, omnibus rite perpensis, auditoque R. P. D. Augustino Caprara Sanctae Fidei Promotore, rescribere rati sunt: *Pro gratia, cum extensione Festi ad totam ecclesiam, et ad Emmum Ponentem cum Promotore Fidei.* Hinc juxta mentem ipsius Sacrae Congregationis a praefato Emmo Ponente

una cum Sanctae Fidei Promotore propositi Officii, Missae atque Elogii revisione et correctione peracta, Sacra eadem Congregatio ea, uti in superiori exemplari prostant, approbavit.

De his postmodum per infrascriptum Secretarium facta Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII. fideli relatione, Sanctitas Sua mandavit, ut Kalendario universalis Ecclesiae sub ritu duplici minori inscribatur die XI. Februarii Festum praedictorum Sanctorum Confessorum Septem Fundatorum Ordinis Servorum Beatae Mariae Virginis cum Officio, Missa et Elogio, uti supra approbatis: servatis rubricis.

Die 20. Decembris 1888.

L. † S. **A. Cardinalis Bianchi S. R. C. Praefectus.**

Laurentius Salvati, S. R. C. Secretarius.

Vi hujus decreti S. R. C. festum Ss. Septem Fundatorum Ordinis Servorum B. Mariae V. in universo orbe catholico die 11. Februarii sub ritu duplici minori celebrandum est. Quum vero dies moxfata in Kalendario Nostro dioecesano jam occupata sit festo duplici minori S. Titi E. C., e die 6. Febr., in qua festum S. Dorotheae V. M. P. R. P. celebratur, in diem 11. Febr. qua sedem propriam et fixam in perpetuum translato, hinc proximam diem liberam, videlicet *diem 18. Februarii* assignamus tamquam diem fixam, in qua festum Ss. Septem Fundatorum Ordinis Servorum B. M. V. in dioecesi Premisliensi recolendum erit.

Novum Officium et Missam de praedictis Sanctis Confessoribus Venerabili Clero suo tempore transmittenda curabimus, observantes, reperiri quidem in nonnullis editionibus Missalis et Breviarii in Appendice pro aliquibus locis Missam et Officium de iisdem Sanctis, ea tamen prorsus diversa esse ab his, quae nunc pro tota Ecclesia catholica praescripta sunt, ideoque adhiberi non posse.

Ab Ordinariatu Ep. rit. lat.

Premisliae die 1. Augusti 1889.

L. 1613

Podaje się do wiadomości rozporządzenie W. c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 8. marca 1889 L. 22769 dotyczące się opłaty należytości od nadania posad duchownych.

W skutek żądania Prześwietnéj c. k. Dyrekcyi skarbu z dnia 13. listopada 1884 L. 6895 poleciło Konsystorzowi Wys. c. k. Namiestnictwo rozporządzeniem z dnia 1. lutego 1886 L. 4168, by celem wymiaru należytości od nadania posad duchownych zawiadamiał odnośne c. k. Starostwa nie tylko o każdéj kanonicznéj instytucyi duszpasterzy. ale także o każdem mianowaniu administratorów i kooperatorów, równie jak o ich przenoszeniu z jednéj stacyi na drugą.

Przeciw temu poleceniu, o ile ono dotyczy się administratorów i kooperatorów, wniósł Konsystorz biskupi do Wys. c. k. Namiestnictwa przedstawienie pod dniem 17. lutego 1886 L. 360, wykazując obszernie, że zdaniem jego administratorowie i kooperatorowie nie podlegają opłacie należytości od nadania posad duchownych i domagając się zatrzymania nadal praktyki do tego czasu stale zachowywanéj, według któréj od administratorów i kooperatorów nigdy nie wymagano opłaty pomienionych należytości. W skutek tego przedstawienia przedłożoną została ta sprawa Wys. c. k. Ministerstwu skarbu do decyzyi. Odezwą z dnia 8. kwietnia 1889 L. 25691 zawiadomiła Prześwietna c. k. krajowa Dyrekcya skarbu Konsystorz biskupi o téj decyzyi, gdyż przesłała mu odpis rozporządzenia Wys. c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 8 marca 1889 L. 22769, który w oryginalnym języku niemieckim tak opiewa

Abschrift eines Finanzministerial-Erlasses vom 8. März 1889 Z. 22769.

Der k. k. Finanz Landes Direktion in Lemberg. Nach T. P. 40 *a.* des Gesetzes vom 13. December 1862 unterliegt die Uibertragung von geistlichen und weltlichen Aemtern und von Diensteststellen zur Besorgung dauernder oder wiederkehrender Geschäfte der daselbst erwähnten Art in der Voraussetzung, dass dieselbe auf schriftlichem Wege erfolgt, als entgeltlicher Dienstvertrag der Gebühr nach Scala III. von dem Betrage aller mit der Bedienstung verbundenen Jahresgenüsse mit Berücksichtigung des § 16. des G. G. u. z. im Sinne der lit. *c.* dieses § nach dem zehnfachen Betrage des Jahresgenusses, wenn die Anstellung definitiv rücksichtlich auf Lebensdauer des Angestellten, im Sinne der lit. *e.* desselben § aber nach dem dreifachen Betrage des Jahresgenusses, wenn die Anstellung auf unbestimmte Zeit erfolgt, unter Umständen auch, wenn es sich nur um eine provisorische Diensteszuweisung handelt.

Hiernach unterliegt die Ernennung der kirchlichen Funktionäre, welche auf ihre Pfründe canonisch investirt und von derselben nicht beliebig versetzbar (inamovibel) sind, wie dies z. B. von allen Pfarrern gilt, der Gebühr nach Scala III. von dem zehnfachen Jahresgenusse, dagegen die Anstellung jener geistlichen Funktionäre, welche durch den Ordinarius beliebig versetzbar sind, d. i. der ohne Investitur angestellten selbständigen Seelsorger, mögen sie nun Localcapläne, Vicare oder wie immer heissen, sowie die Anstellung der Cooperatoren, Coadjutoren und Capläne, überhaupt aller jener geistlichen Funktionäre, welche einem Beneficium auf unbestimmte Zeit als Hilfspriester zugewiesen werden, der Gebühr nach Scala III. von dem dreifachen Jahresgenusse. Im Zweifel gilt als der mit der Bestellung zum Cooperator, Caplan etc. auf sistemisirten Hilfspriesterposten verbundene Jahresbezug die gesetzlich statuirte Hilfspriester-Congrua (Finanzministerial-Erlass vom 17. Juni 1863 Zl. 19865).

Auf diese nach T. P. 40 *a.* des Gesetzes vom 13. December 1862 der Gebühr nach Scala III. vom zehfanchen oder dreifachen Jahresgenusse unterliegenden Dienstverleihungen hat die Anmerkung 3 zu dieser Tarifpost Anwendung. *)

Erfolgt die Diensteszuweisung von Cooperatoren, Caplänen etc. auf sistemisirten Posten ausdrücklich nur auf eine bestimmt begrenzte Zeit z. B. 2. oder 3 Jahre, so ist nach § 16. lit. *a.* (eventuell *b.* G. G. und T. P. 40 *a.*) unter Umständen in Verbindung mit Anmerkung 3 zur T. P. 40 *a.* vorzugehen.

Was die Bestellung von Pfarradministratoren, Provisoren, Substituten, Personalkaplänen und überhaupt solchen geistlichen Funktionären, welche nur vorübergehend auf kürzere Zeit, z. B. bis zur Wiederbesetzung eines vakant gewordenen Dienstpostens oder bis zur Genesung eines erkrankten Pfarrers berufen werden, anbelangt, so ist zur Beurtheilung

---

*) Anmerkung 3: Falls der Bedienstete von demselben Dienstgeber oder seinem Rechtsnachfolger eine andere, gleich oder höher dotirte Bedienstung erhält, so ist im ersten Falle nur die fixe Stempelgebühr von 50 kr. von jedem Bogen, im zweiten die Gebühr nur vom Mehrgenusse zu entrichten, es muss aber die Entrichtung der Gebühr von dem früher erlangten Genusse, oder die Befreiung von derselben nach den zur Zeit in Wirksamkeit gewesenen gesetzlichen Vorschriften nachgewiesen werden.

der Gebührenpflicht zunächst zu untersuchen, ob durch diese Berufung thatsächlich die Uibertragung eines Dienstpostens stattfand oder nicht. Eine solche Uibertragung könnte in dem Falle nicht angenommen werden, wenn der auf einem derartigen Posten Berufene seine frühere Stelle noch weiter beibehält.

In einem solchen Falle wäre nur dann, wenn zugleich eine Vermehrung der Bezüge eintritt, wie dies z. B. bei dem Excurrendo-Providierungen zutrifft, mit welchen auf Grund des § 5. des Gesetzes vom 19. April 1885 R.-G. Bl. 47 der Anspruch auf eine Remuneration verbunden ist, ein Anlass zur Entrichtung einer Gebühr oder eines Stempels vorhanden.

Handelt es sich aber hiebei um die Uibertragung eines Dienstpostens, so ist zu unterscheiden, ob der Umstand, dass die Zuweisung nur auf eine kürzere, ein Jahr nicht überschreitende Dauer erfolgte, entweder in der Bestellungsurkunde ausdrücklich enthalten, oder auf andere Art nachweisbar ist. Auf einen solchen Fall hat bei dem Umstande, als es sich hier nicht um eine Uibertragung einer Dienstes-Stelle zur Besorgung dauernder oder wiederkehrender Geschäfte handelt, nicht die T. P. 40 lit. *a.* sondern T. P. lit. *d.* Anwendung und unterliegt eine derartige Diensteszuweisung in der Voraussetzung, dass dem Bestellten hierüber eine Urkunde, rücksichtlich ein Dekret u. s. w. behändigt wird, als ein für sich bestehender Dienstvertrag der Gebühr nach Scala II. von dem einfachen Jahresgenusse, oder wenn eine kürzere Funktionsdauer des Bestellten festgesetzt wurde, von dem für diesen Zeitraum entfallenden Bezuge. Dies hat auch zur Folge, dass z. B. ein Administrator im Laufe eines Jahres mehrere Male seinen Posten wechselt, die Gebühr nach Scala II. eventuell von jedem Wechsel nach Massgabe der betreffenden Bezüge zu entrichten ist, da die Anmerkung 3 zur T. P. 40 *a.* nur auf jene Fälle Anwendung hat, bei welchen die Gebühr nach Scala III. von dem zehnfachen Jahresbezuge zu entrichten ist.

Erfolgt dagegen die Bestellung eines Administrators, Provisors etc. auf unbestimmte Zeit und voraussichtlich auf längere Zeit als ein Jahr, so wird eine derartige Dienstverleihung, wenn sie von demselben Dienstgeber ausgeht, nach der Anmerkung 3 zur Tarif-Post 40 *a.* zu behandeln, und entweder der Gebühr nach Scala III. von dem durch die Berufung ethaltenen Mehrbezuge im dreifachen Jahresbetrage, oder wenn

mit der Stelle ein Mehrgenuss nicht verbunden ist, dem fixen Stempel per 50 kr. zu unterziehen sein.

Według tego rozporządzenia obowiązani są do opłaty należytości za nadanie posad duchownych nie tylko proboszczowie i kapelani kanonicznie instytuowani, ale także administratorowie i kooperatorowie.

Pierwsi, to jest proboszczowie i kapelani opłacać mają należytość według skali III. od dochodu rocznego dziesięćkrotnie pomnożonego. Jeśli tedy dochód roczny probostwa lub kapelanii obliczony jest na 540 zł., natenczas kapłan, otrzymujący to probostwo lub kapelanię, ma od sumy 5400 zł. zapłacić według skali III. należytość prawną razem z dodatkami w kwocie 33 zł. 75 ct. w. a.

Kooperator zaś po otrzymaniu pierwszéj posady ma według skali III. opłacić należytość od dochodu rocznego swéj posady, trzykrotnie pomnożonego. Jeśli tedy posada kooperatorska ma 300 zł. rocznego dochodu, natenczas opłacić ma kooperator należytość od 900 zł. według skali III. a więc 6 zł. 25 ct. Jeśli by zaś ten kooperator przeniesiony został na posadę z dochodem rocznym w kwocie 350 zł., to od nadwyżki dochodu w kwocie 50 zł. rocznie trzykrotnie pomnożonéj, a więc od 150 zł. ma według skali III. zapłacić tytułem należytości 94 ct. Przeniesiony zaś na posadę z tym samym dochodem, jaki miał rocznie na posadzie dawniejszéj, zapłaci tylko 50 ct.

Beneficyat zaś po otrzymaniu innego probostwa lub kapelanii z wyższą dotacyą. płacić będzie musiał należytość według skali trzeciéj od nadwyżki w dochodach, dziesięciokrotnie pomnożonéj.

Co do administratorów probostw i kapelanii lokalnych wyż przytoczone rozporządzenie ministeryalne postanawia, iż przedewszystkiem baczyć należy, na jaki przeciąg czasu administrator został ustanowiony. Jeżeli w odnośnym dekrecie nominacyjnym okres trwania administracyi oznaczono na krótszy przeciąg czasu jak na rok, lub jeżeli jawnem jest, iż administracya nie będzie dłużéj aniżeli rok trwała, natenczas winien administrator opłacić należytość według skali II. od rocznego prawnie mu przysługującego dochodu. Administrator przeto, któremu należy prawnie płaca w kwocie 30 zł. w. a. miesięcznie, winien będzie według wyż przytoczonego postanowienia uiścić tytułem należytości kwotę 1 zł. 25 ct. w. a., administratorowie z płacą wyższą, tj. od 40 do 60 zł. miesięcznie 2 zł. 50 ct.

Co do sposobu uiszczania przypadających w myśl powyższego rozporządzenia należytości od nadania posad duchownych, c. k. krajowa Dyrekcya skarbu oznajmiła Nam w powołanéj na wstępie Odezwie, że w myśl §§ 43. i 44. ustawy o należytościach, dekreta dotyczące nadania posad duchownych powinny być w 8-dniowym terminie do wymiaru należytości zgłaszane. Polecamy tedy, aby administratorowie i kooperatorowie w przeciągu ośmiu dni po objęciu nadanéj im nowéj posady zawiadamiali o tem odnośny ces. król. urząd podatkowy, przedkładając dekret zamianowania celem wymiaru należytości. Zaniedbanie tego naraziłoby ich na dotkliwe kary pieniężne.

W skutek tego postanowienia będzie także Konsystorz Nasz o każdéj na parafialnych posadach duchownych zmianie zawiadamiać dotyczące c. k. władze, które przypadającą według ustawy należytość wymierzać i takową od dotyczących funkcyonaryuszów duchownych za pokwitowaniem odbierać mają.

Rozumie się zaś samo przez się, iż przeciw niezgodnemu z ustawą wymiarowi należytości przysługuje każdemu prawo rekursu do właściwéj c. k. władzy wyższéj.

W końcu nadmieniamy, że według postanowienia ustawy o należytościach, zawartego przy poz. taryfy 40 uwaga 2 (Tarif-Post 40 Anmerkung 2.), należytość prawna, która przewyższa kwotę 20 zł. w. a., może być w 12 ratach miesięcznych uiszczoną, o co jednak właściwą c. k. władzę prosić należy.

Podając do wiadomości Wielebnego Duchowieństwa powyższe rozporządzenie Wys. c. k. Ministerstwa skarbu, ubolewamy nad tem, że przedstawienie Nasze nie zostało uwzględnione i że wbrew dotychczasowéj praktyce nałożone zostały opłaty należytości także na administratorów i kooperatorów. Orzeczeniu najwyższéj w państwie władzy skarbowéj zniewoleni jesteśmy poddać się na razie, lecz nie zaniedbamy porozumieć się z innymi Najprzewielebniejszymi Ordynaryatami naszego kraju, a jeśli to będzie możliwém wspólnie z nimi użyjemy dalszych prawnych środków, aby administratorowie i kooperatorowie nie byli pociągani do opłat należytość za nadanie posad duchownych.

Od Konsystorza biskupiego o. ł.

W Przemyślu, dnia 29. lipca 1889.

L. 196/ord.

Posyłamy dla użytku Duchowieństwa dyecezalnego plany dla nauki religii w szkołach ludowych tak pospolitych jak wydziałowych, opracowane w myśl ustawy z dnia 2. lutego 1885, które dla dogodności XX. katechetów w osobnéj poleciliśmy wydać broszurze. Wzywamy przy téj sposobności Wielebne Duchowieństwo, aby z przyszłym rokiem szkolnym przy udzielaniu religii i prowadzeniu młodzieży zastósowało się do przepisów tych planów naukowych na niższych stopniach nauki w zupełności, na wyższych zaś, ile dotychczasowy postęp młodzieży na to pozwoli.

Nowe plany dla nauki religii w szkołach ludowych przesyła się Duchowieństwu dyecezalnemu z poleceniem przestrzegania ich w szkołach ludowych.

Przewielebnym XX. Dziekanom zaś polecamy, aby w myśl instrukcyi którąśmy umieścili na początku broszury wyżéj wzmiankowéj, przedłożyli Nam najdaléj do końca października b. r. swe wnioski względem zamianowania z grona Duchowieństwa zastępców w nadzorowaniu nauki religii w szkołach ludowych.

Załączone plany rozeszle każdy z Przewiel. XX. Dziekanów WW. Księżom swego Dekanatu, a zebrawszy należytość za każdy egzemplarz po 10 ct. w. a. przyszle ją do Konsystorza Biskupiego ob. łać.

Od Ordynaryatu biskupiego o. ł.

W Przemyślu, dnia 30. lipca 1889.

L. 2113/1889.

Podajemy do wiadomości Duchowieństwa dyecezalnego, że dla użytku, Duchowieństwa kazaliśmy opracować i odlitografować mapę dyecezyi Przemyskiéj, któréj brak bardzo dawał się uczuwać. Mapa wykonana na sześciu arkuszach w rozmiarach 1:3000 przedstawia dyecezyę Przemyską w dzisiejszych granicach, podzieloną na dekanaty i parafie, nie pomijając miejscowości należących do każdéj parafii. Osobne znaki symboliczne oznaczają przy każdéj miejscowości ilość mieszkańców, znajdujące się w parafii kościoły, kaplice, klasztory, tudzież urzęda polityczne i pocztowe. Na boku po prawéj stronie mapy umieszczona tablica podaje podział dyecezyi i daty statystyczne zgodnie w wykazami, ogłoszonymi w najnowszym szematyzmie.

Zawiadamia się, że w kancelaryi Konsystorza Biskupiego znajdują się do sprzedania mapy Dyecezyi Przemyskiéj.

Znajdująca się zaś po lewéj stronie mapa Galicyi wykazuje rozmiary wszystkich dyecezyi łać. obrządku, będących w kraju naszym.

Dla ułatwienia nabycia téj mapy każdemu kapłanowi, postaraliśmy się, żeby cena mapy była jak najprzystępniejsza.

Można ją dostać w kancelaryi Naszéj po cenie 1 zł. 50 ct. za egzemplarz.

Od Ordynaryatu biskupiego o. ł.
W Przemyślu, dnia 3. sierpnia 1889.

L. 1767 i 2307.

Wzywa się W. Duchowieństwo do rozebrania i odprawienia Mszy św. na rzecz budowy kościoła parafialnego w Woli Rafałowskiéj.

Ks. Jan Dobrowolski, proboszcz w Woli Rafałowskiéj i przewodniczący tamtejszego komitetu parafialnego wniósł do Nas w dniach 30. czerwca i 9. sierpnia b. r. do L. 56 i 108 prośbę, abyśmy wezwali Wielebne Duchowieństwo dyecezalne do rozebrania i odprawienia gratis 970 mszy św., których stypendya mają być obrócone na budowę kościoła parafialnego w Woli Rafałowskiéj.

Przychylając się do téj prośby ze względu, że świątynia Pańska w Woli Rafałowskiéj znajduje się w bardzo lichym stanie, a ludność parafialna tamtejsza jest tak biedną, iż własnemi siłami budowie nowego kościoła podołać nie może, wzywamy niniejszém Wielebne Duchowieństwo, ażeby rozebraniem i odprawieniem gratis powyższych mszy św. przyczyniło się do tego zbożnego dzieła.

Pomiędzy temi mszami św. jest: 786 ad intentionem dantium, 114 pro fidelibus defunctis, 40 pro vivis hominibus et pecudidus, 24 pro defunctis sacerdotibus, 3 pro pluribus defunctis i 3 pro defuncto uno laico. Nadmieniamy, że z pomiędzy 786 mszy św. ad intentionem dantium Myśmy wzięli do odprawienia 50, pozostaje więc tylko 736. Celem należytéj ewidencyi każdy z WW. Księży, przyjmujący msze św. do odprawienia na cel wyżéj wskazany, niechaj prześle do Urzędu parafialnego w Woli Rafałowskiéj następną deklaracyę: *Niniejszém obowiązuję się odprawić* .... *mszy św.* ...., *a stypendya za nie przeznaczam na budowę nowego parafialnego kościoła w Woli Rafałowskiéj*, podawszy ilość mszy św. i intencyę, na jaką mają być odprawione, i zaopatrzywszy deklaracyę własnoręcznym podpisem.

Od Ordynaryatu biskupiego o. ł.
W Przemyślu, dnia 18. sierpnia 1889.

L. 2383.

Wielebnemu Duchowieństwu udzielamy pożądaną wiadomość, że rekollekcye dla Kapłanów rozpoczną się w tym roku dnia 23. września wieczór w kaplicy Seminaryum iać. w Przemyślu. Rekolekcye dla kapłanów w Przemyślu.

Wielebni Kapłani, ktorzy na te rekolekcye przybyć zamierzają, niechaj wcześnie uwiadomią o tem Rektorat Seminaryum. Życzeniem Naszem jest, żeby zjazd był liczny.

Bezpośrednio po rekollekcyach odbędzie się walne zgromadzenie WW. Braci Stowarzyszenia Boni Pastoris.

Od Ordynaryatu biskupiego o. ł.

Przemyśl, dnia 26. sierpnia 1889.

L. 2384.

Z przysłanych w ubiegłym roku do Konsystorza intencyi na restauracyę kościoła PP. Sakramentek, Wielebni Kapłani (12-tu) raczyli na wezwanie Nasze przyjąć 136 na ciche msze ś. a 19 na śpiewane. My odprawiliśmy 100 Mszy ś. czytanych. A ponieważ przysłano Nam na 922 czytanych a 28 śpiewanych, przeto pozostało jeszcze do odprawienia: 686 mszy ś. czytanych i 9 śpiewanych. Prośba o rozebranie intencyi od P. P. Sakramentek.

Z powodu, że termin, w którym należało te msze ś. odprawić, minął, otrzymaliśmy od Ojca ś. na prośbę Naszą prolongacyę terminu do końca bieżącego roku. Celem rozdzielenia tych intencyi wzywamy Wielebne Duchowieństwo dyecezalne niniejszem do wzięcia udziału w tej jałmużnie na chwałę Bożą, a więc do zgłoszenia się po te intencye wprost do Konsystorza.

Od Ordynaryatu biskupiego o. ł

Przemyśl, dnia 26. sierpnia 1889.

ŁUKASZ
biskup.

Ks. Józef Zajchowski
kanclerz.

Drukiem S. F. Piątkiewicza w Przemyślu, 1889.